

Sygn. akt II CSK 141/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 7 grudnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Powiatu N.

przeciwko Powiatowi W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 grudnia 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 16 listopada 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz
z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 9 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy w uwzględnieniu powództwa Powiatu N. zasądził na rzecz powoda od pozwanego Powiatu W. kwotę 643 228,09 zł z ustawowymi odsetkami.

Podstawę wyroku stanowiły następujące ustalenia.

W dniu 17 października 2001 r. Bank Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (BGŻ) udzielił powodowi kredytu w kwocie 1.650.000 zł na okres od 17 października 2001 r. do 31 grudnia 2004 r. na warunkach określonych w umowie kredytowej. W dniu 1 stycznia 2002 r. powstał Powiat W. W dniu 14 stycznia 2002 r. pomiędzy oboma Powiatami została zawarta umowa w sprawie ustalenia podziału zobowiązań, środków finansowych oraz mienia ruchomego i nieruchomości. Strony ustaliły, że nieruchomości położone na terenie Gmin W. i S. stanowiące własność powoda zostaną nieodpłatnie przekazane pozwanemu w drodze porozumienia, zgodnie z uchwałą Rady Powiatu N. z dnia 21 grudnia 2001 r. oraz, że pozwany przejmie dług w zakresie kredytu długoterminowego udzielonego powodowi przez BGŻ Oddział w N. w wysokości 500.000 zł na zadania inwestycyjne SPZOZ we W., w wysokości 8.000 zł na wyposażenie Komisariatu Policji i w wysokości 23.311 zł na dofinansowanie placówek oświatowych na terenie pozwanego. BGŻ nie wyraził jednak zgody na przejęcie przez pozwanego zobowiązań powoda z tytułu kredytu. Pozwany zobowiązał się nadto przejąć poręczenie kredytu udzielonego przez BGŻ dla SPZOZ we W. w kwocie 700.000 zł. Po zawarciu porozumienia powstał między stronami spór związany z prowadzeniem SPZOZ. W dniu 26 czerwca 2002 r. Rada Powiatu N. podjęła uchwałę w sprawie powierzenia pozwanemu zadania publicznego w zakresie promocji i ochrony zdrowia, uprawniając pozwanego na czas jego realizacji do wykonywania w stosunku do SPZOZ we W. praw i obowiązków organu założycielskiego wynikających z ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., nr 14, poz. 89 ze zm. – dalej jako ustawa o ZOZ). Uchwała weszła w życie z mocą wsteczną od 1 stycznia 2002 r. Zarząd Powiatu N. wydatkował w latach 2001 do 2002 na rzecz pozwanego kwotę 654 549 zł, na co przedstawił stosowne dowody wpłat. Powód, poczynszy od 23 grudnia 2003 r. do 3 stycznia 2005 r. spłacił w ratach kredyt zaciągnięty w BGŻ.

W jego spłacie nie partycypował pozwany, mimo kierowanych do niego przez powoda wezwań. Uchwałą z dnia 28 kwietnia 2006 r. Rada Powiatu N. zlikwidowała SPZOZ we W. Na dzień 19 maja 2006 r. wartość jego majątku wynosiła 6 447 342 zł, a obciążenie hipoteczne 7 179 250 zł.

Rozstrzygając, sporną między stronami kwestię wykładni umowy z dnia 14 stycznia 2002 r. – Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska pozwanego, że jej przedmiotem były wyłącznie zagadnienia związane z przejęciem przez pozwanego od powoda mienia koniecznego do wykonywania powierzonych zadań. Uznał że do porozumienia tego doszło w związku z przejmowaniem zadań publicznych a nie w związku z przejmowaniem samych jednostek organizacyjnych. Powód nie miał możliwości przeniesienia na pozwanego prawa własności do SPZOZ we W., gdyż nie miał uprawnień do dysponowania mieniem należącym do tego podmiotu. Sąd Okręgowy przyjął, że powód spłacając kredyt i spełniając należące do pozwanego zobowiązanie związane z przejętymi przez niego zadaniami w zakresie ochrony zdrowia po powstaniu Powiatu W., doznał uszczerbku majątkowego. Nie uznał racji pozwanego, który podnosił, że ważności i skuteczności przedmiotowej umowy determinuje zgodność przeznaczenia środków wynikających z umowy kredytu z zamierzonym celem ich wykorzystania. Wskazał, że celem umowy było zwolnienie powoda od spłaty części kredytu obciążającej pozwanego (art. 392 k.c.).

Zaskarżonym obecnie wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego, dzieląc ustalenia faktyczne, na których został oparty.

Rozstrzygając, na zarzut apelującego, kwestię prawidłowości wykładni łączącej strony umowy z dnia 14 stycznia 2002 r., Sąd Apelacyjny uznał, że została ona zawarta wyłącznie z uwagi na wyodrębnienie z Powiatu N. nowego Powiatu W., a jej celem było dokonanie podziału mienia ruchomego i nieruchomego, środków finansowych i zobowiązań, jakie na każdym z tych powiatów spoczywały. Odrzucił prezentowaną przez pozwanego interpretację umowy, w myśl której obowiązek finansowania SPZOZ we W. ciążył na powodzie jako organie założycielskim i w tym zakresie nie podzielił zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 65 § 2 k.c. Zaakceptował kwalifikację prawną umowy jako opartej na art. 392 k.c. i uznał za racjonalne takie jej rozumienie, że Powiat W. przejął na

siebie bezwarunkowo obowiązek zapłaty części kredytu zaciągniętego wcześniej przez Powiat N., w zakresie w jakim kredyt ten wydatkowany był na cele związane z finansowaniem jednostek wskazanych w umowie, które w wyniku podziału znalazły się na terenie nowego Powiatu. Oddalił zarzut apelującego, który podnosił, że w sytuacji gdy powód spłacił kredyt dobrowolnie, to brak jest przesłanek do stwierdzenia, że doznał skutkiem tego szkody, za którą odpowiada pozwany. Przyjął, że powód działał pod przymusem okoliczności i w zgodzie z zasadami racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi. Określając przedmiot sporu między stronami wskazał, że dotyczący on nie tylko istnienia po stronie pozwanego obowiązku świadczenia, ale także jego wysokości, co uzasadniało dopuszczenie przez Sąd Okręgowy dowodu opinii z biegłego na okoliczność prawidłowości wydatkowania kredytu na cele związane z jednostkami wymienionymi w umowie. Oddalił zarzuty apelującego dotyczące tej opinii jako spóźnione i pozbawione uzasadnionych podstaw w sytuacji, gdy pozwany przed Sądem Okręgowym nie domagał się przesłuchania biegłego, ani wydania opinii uzupełniającej w kwestiach obecnie podnoszonych. Za niedopuszczalny uznał zgłoszony w apelacji wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących w aktach sprawy sygn. I C 47/08 Sądu Okręgowego w Z. na okoliczność nierzetelności biegłego przy wydawaniu opinii, ponieważ – jak stwierdził - biegły ten opierał się tylko na dokumentach. Podzielił dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę dowodu z opinii biegłego, która – przy braku dowodów przeciwnych – potwierdziła celowość wydatkowania przez powoda poszczególnych kwot na zadania związane z zaciągniętym kredytem. Oddalił zarzut naruszenia art. 299 k.p.c. przez pominięcie dowodu z przesłuchania stron, wobec jasnej treści umowy. Oddalił zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i przepisów ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578 ze zm.) i ustawy o ZOZ, które w sprawie nie były stosowane.

W skardze kasacyjnej pozwanego, opartej na podstawie naruszenia przepisów postępowania skarżący zarzucił naruszenie:

1/ art. 286 k.p.c. i art. 235 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i niezażądanie ustnych wyjaśnień ewentualnie dodatkowej opinii od biegłego sądowego A. K., mimo, że sporządzona przez niego

opinia budziła zastrzeżenia obu stron postępowania, a wnioski w niej zawarte pozostawały w oczywistej sprzeczności z treścią dokumentów dołączonych do opinii przez biegłego,

2/ art. 217 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c. przez pominięcie nowych faktów i dowodów i oddalenie wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodów z dokumentów w postaci protokołów rozprawy Sądu Okręgowego w Z. z dnia 4 sierpnia 2010 r. oraz notatki biegłego dołączonej do tego protokołu, które zaistniały dopiero po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy,

3/ art. 285 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez uznanie, że uzasadnienie opinii biegłego jest spójne pogłębione, kompletne i nie budzi uzasadnionych wątpliwości, a opinia została sporządzona w sposób prawidłowy, fachowy i rzetelny,

4/ art. 378 k.p.c. przez nieustosunkowanie się w sposób wystarczający do zawartych w apelacji zarzutów dotyczących braku wiarygodności i mocy dowodowej opinii biegłego,

5/ art. 248 § 1 w zw. z art. 250 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez niezażądanie od Sądu Okręgowego w Z. urzędowo poświadczonych odpisów protokołu rozprawy i notatki urzędowej biegłego.

6/ art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez niedostateczne wyjaśnienie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia oraz nieodniesienia się do wszystkich zarzutów apelacji pozwanego.

Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skuteczność zarzutów skargi kasacyjnej sformułowanych w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania warunkuje ich możliwy istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia. Rzeczą skarżącego jest więc wykazanie, że między zarzucanymi uchybieniami a wynikiem sprawy istnieje związek polegający na tym, iż stanowiły ono element współkształtujący zaskarżone orzeczenie.

Argumentacja uzasadniająca podniesione w skardze kasacyjnej pozwanego zarzuty, na tle motywów zaskarżonego wyroku przekonuje o istnieniu takiego związku.

Opisując istotne elementy sporu między stronami Sąd Apelacyjny wskazał, na różnicę ich stanowisk zarówno co do tego, czy pozwany ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą wobec powoda jak i co do zakresu tej odpowiedzialności. Przesądżając pozytywnie pierwszą z tych kwestii, określił równocześnie przedmiot zobowiązania pozwanego - jako dotyczący spłaty kredytu w zakresie w jakim został on wykorzystany (a nie udzielony) na cele uzgodnione przez strony, związane z finansowaniem wskazanych w umowie jednostek, które w wyniku podziału znalazły się na terenie nowego Powiatu W. W tym kontekście kwestia zgodności wykorzystania przez powoda środków z zaciągniętego kredytu z celami uzgodnionymi w umowie stron ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, co niewątpliwie uznał także Sąd pierwszej instancji (mimo nie dość jednoznacznego uzasadnienia jego poglądu w tym zakresie) dopuszczając dla jej wyjaśnienia – na wniosek powoda – dowód z opinii biegłego sądowego A. K.

Zgłoszenie do pisemnej opinii tego biegłego, przez obie strony (w tym pozwanego w piśmie procesowym z dnia 29 marca 2010 r.) w postępowaniu przed Sądem Okręgowym zastrzeżeń, które zarówno przez ten Sąd jak i następnie przez Sąd Apelacyjny nie zostały ocenione jako nieuzasadnione, zobowiązywało Sąd Pierwszej instancji, a wobec nie wykonania tego obowiązku, w dalszej kolejności Sąd Apelacyjny – na wniosek apelującego – do wyjaśnienia powstających na tym tle wątpliwości, przez wezwanie biegłego na podstawie art. 286 k.p.c. na rozprawę celem ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie (wyroki SN z dnia 16 września 1998 r., II UKN 220/98, OSNP 1999, nr 18, poz. 597 i z dnia 23 kwietnia 1999 r., OSNP 2000, nr 12, poz. 484).

Odmienne poglądy obu Sądów orzekających nie znalazł w ich wyrokach dostatecznego – w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. – uzasadnienia.

Uzasadnienie opinii biegłego powinno wskazywać między innymi opis sposobu i metody badania i wskazywać jego podstawy. Zastrzeżenia stron mogą dotyczyć także tych elementów opinii jeżeli wpłynęły one na wnioski biegłego. W takiej sytuacji strona, która je kwestionuje ma prawo dowodzić swoich twierdzeń w każdy sposób przewidziany w kodeksie postępowania cywilnego. Jeżeli wiadomość o istnieniu takich dowodów powzięta po zakończeniu postępowania

przed sądem pierwszej instancji, to wniosek o ich przeprowadzenie powinna zgłosić w apelacji wraz z uzasadnieniem wskazującym, że wcześniejsze ich powołanie nie było możliwe lub potrzebne (art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c.). Wymóg ten został spełniony przez wnoszącego apelację pozwanego.

Zawarte w motywach zaskarżonego wyroku stwierdzenie o całkowitej bezzasadności zgłoszonych przez pozwanego w apelacji wniosków dowodowych na okoliczność nierzetelności biegłego przy sporządzaniu opinii „albowiem biegły wydał opinię wyłącznie na podstawie dokumentów potwierdzających wydatki powoda” nie wyjaśnia stanowiska Sądu i nie pozwala poddać go ocenie na podstawie właściwych dla jej dokonania przesłanek określonych w przepisach art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c. Nie można tym samym uznać, że zarzuty ich naruszenia są nieuzasadnione.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 i art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).